

[itobiad], 2020, 9 (3): 3034/3049

**Kamusal, Özel ve Yabancı Sermayeli Bankalarda Büyüme
Oranlarının Karşılaştırmalı Analizi**

Comparative Analysis of Growth Ratio in Public, Private and Foreign
Capital Banks

Ömer İSKENDEROĞLU

Prof., Niğde Ömer HALİSDEMİR Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü
Prof., Niğde Ömer HALİSDEMİR University, Faculty of Economics and
Administrative Sciences, Department of Business
oiskenderoglu@ohu.edu.tr / Orcid ID: 0000-0002-3407-1259

Nazif AYYILDIZ

Öğretim Görevlisi, Harran Üniversitesi, Suruç MYO
Lecturer, Harran University, Suruc Vocational School
nazifayyildiz@harran.edu.tr / Orcid ID: 0000-0002-7364-8436

Madina SULEIMENOVA

Öğrenci, Niğde Ömer HALİSDEMİR Üniversitesi, SBE İşletme Bölümü
PhD Candidate, Niğde Ömer HALİSDEMİR University, Social Sciences
Institute, Department of Business
madina_suleimenova@hotmail.com / Orcid ID: 0000-0003-4861-1647

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received : 09.03.2020
Kabul Tarihi / Accepted : 05.07.2020
Yayın Tarihi / Published : 30.09.2020
Yayın Sezonu : Temmuz-Ağustos-Eylül
Pub Date Season : July-August-September

Atıf/Cite as: İskenderoğlu, Ö , Ayyıldız, N , Suleimenova, M . (2020). Kamusal, Özel ve Yabancı Sermayeli Bankalarda Büyüme Oranlarının Karşılaştırmalı Analizi . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 9 (3) , 3034-3049 . DOI: 10.15869/itobiad.701227

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012 – Istanbul / Eyup, Turkey. All rights reserved.

Kamusal, Özel ve Yabancı Sermayeli Bankalarda Büyüme Oranlarının Karşılaştırmalı Analizi

Öz

Finansal planlama, işletmelerde geleceğe ilişkin politikaların oluşturulması ve işletmenin finansal hedeflerinin belirlenmesidir. Uzun vadeli finansal planlama ise daha çok büyüme ve sürdürülebilirlik ile ilgilidir. İstenilen/beklenen büyüme oranına ulaşılmasında içsel ve sürdürülebilir büyüme oranları önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, mevduat bankalarının mülkiyet yapılarına göre ayırarak büyüme oranları bakımından büyüme performanslarının incelenmesi ve farklı mülkiyet yapılarına sahip bankalar arasında büyüme açısından anlamlı bir fark bulunup bulunmadığının tespit edilmesidir. Çalışma kapsamında, Türkiye'deki kamusal, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının 2003-2017 yılları çeyrek dönemlik verileri kullanılarak içsel büyüme, sürdürülebilir büyüme, aktif büyüme, özkaynak büyüme ve mevduatlardaki büyüme oranları Man-Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre; büyüme oranları açısından bankalar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Genel olarak literatürde karlılık, büyüme ve süreklilik gibi temel ekonomik amaçlara odaklanan özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının büyüme performanslarının kamu bankalarından daha üstün olması beklenilmektedir. Bu bağlamda ekonomik gelişmeye öncülük etmek, güçlü bir bankacılık sisteminin oluşmasını sağlamak ve piyasa mekanizmasındaki aksaklıkları gidermek gibi temel amaçlar taşıyan kamu bankalarının büyüme performansı açısından özel ve yabancı sermayeli bankaların gerisinde kalmaması olumlu bir durum olarak yorumlanmıştır. Ayrıca, rekabetçi bir ortamda iyi işleyen bir bankacılık ve finans sisteminin varlığı ekonomik kalkınma ve finansal istikrar için bir önkoşul oluşturmaktadır. Finansal sistemin temel yapı taşlarından olan bankalarının büyüme performanslarının güçlü olmasının, ulusal ekonomi ve finansal sistemi olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Banka Performansı, Finansal Planlama, Sürdürülebilir Büyüme, İçsel Büyüme, Aktif Büyüme, Man-Whitney U Testi

Comparative Analysis of Growth Ratios in Public, Private and Foreign Capital Banks

Abstract

Financial planning involves the establishment of future policies and the determination of the financial goals of the enterprises. Long-term financial planning is mostly pertinent to growth and sustainability. Internal and sustainable growth rates are crucial for achieving the desired/expected growth rates. This study aims to analyze the growth performances of deposit banks in terms of growth rates by separating them according to their ownership structures and to determine whether or not there are significant differences in terms of growth among banks with different ownership structures. Within the framework of this study; internal growth, sustainable growth, asset growth, equity growth, and deposit growth rates of the public, private and foreign-owned banks in Turkey are compared using the quarterly data obtained over the period 2003-2017 via the Mann-Whitney U test. According to the results obtained from the analysis; it is determined that there are no statistically significant differences between banks in terms of growth rates. In general, the growth performances of private and foreign capital deposit banks, which focus on basic economic goals such as profitability, growth, and continuity, are expected to be superior to public banks. In this context, it is interpreted as a positive situation that public banks, which have basic objectives such as leading economic development, establishing a sound banking system, and eliminating the problems in the market mechanism, do not lag behind the banks with private and foreign capital. Also, the existence of a well-functioning banking and financial system constitutes a prerequisite for economic development and financial stability. It is thought that the sound growth performance of the banks, which are the basic building blocks of the financial system, would positively affect the national economy and financial system.

Keywords: Bank Performance, Financial Planning, Sustainable Growth, Endogenous Growth, Asset Growth, Mann-Whitney U Test

1. Giriş

İşletmeler için büyüme kavramı, farklı zaman aralıklarında büyüklük ölçütündeki değişimi ifade etmektedir (İskenderoğlu, 2008, s.4). İşletmenin amaçlarına daha efektif bir şekilde ulaşması için teknik ve yönetsel alanda sağlanacak ilerlemeleri kapsamaktadır. Farklı bir ifadeyle, büyüme, örgütü oluşturan bileşenlerde (yapısal, teknolojik, beşeri vb.) bir artışı göstermektedir (Moschandreas, 2000, s.206). Tanımdan anlaşılacağı üzere büyüme farklı hızlarda gerçekleşebilmektedir. Büyüme hızının ise işletme sahipleri yöneticiler ve piyasa açısından farklı sonuçları olmaktadır. Hızlı büyüme, işletme sahipleri, yöneticiler ve piyasa açısından olumlu karşılanmasına rağmen işletmenin gerek duyduğu finansman ihtiyacının yönetilememesi durumunda iflas riskini de beraberinde getirmektedir. Yavaş büyüme durumunda ise hissedarların büyüme baskılarının yanı sıra atıl fonların yönetimi gibi sorunlarla karşı karşıya kalınmaktadır (Brealey, 2007, s.507). Bu nedenle işletmelerin büyümesinin sağlıklı olması ve faydalarının görülebilmesi adına bir büyüme stratejisi belirlenmeli ve adımların ona göre atılması gerekmektedir (Drucker, 1998, s.55).

İşletmelerin finansal anlamda güvenli ve istikrarlı büyümesinde içsel ve sürdürülebilir büyüme oranları önem taşımaktadır. İçsel Büyüme Oranı (İBO), firmanın dış finansmana başvurmadan tamamen içten yaratmış olduğu kaynaklar olan dağıtılmamış karları ile ulaşabileceği maksimum büyüme oranı anlamına gelmektedir (Brealey ve diğerleri, 2007, s.509). Sürdürülebilir Büyüme Oranı (SBO) ise, bazı varsayımlar altında işletmelerin finansal kaynaklarını tüketmeden satışlarında gerçekleştirebileceği maksimum artış oranı olarak ifade edilmektedir. Ayrıca sürdürülebilir büyüme, işletmenin yeni sermaye ihraç etmemesi ve hedef sermaye yapısını korumak istemesi durumunda, bir işletmenin ulaşabileceği en yüksek büyüme oranı olarak tanımlanabilir. Bununla birlikte sürdürülebilir büyüme oranı hesaplanarak, işletmenin mevcut performansı ile gelecekteki beklenen büyüme planlarının gerçekçi ve tutarlı olup olmadığı test edilebilmektedir (Higgins, 2012, s.123).

Büyüme, diğer sektörlerde olduğu gibi Türk Bankacılık sektöründe de odaklanılan en önemli konulardan biridir. İşletmenin mülkiyet yapısı ise işletme büyümesine etki eden faktörlerdendir (İskenderoğlu, 2008, s.1). Ekonomi sisteminde mülkiyet kavramı, alınıp satılmak amacıyla üretilen ve ticari bir değere sahip herhangi bir varlık üzerindeki hak ve sorumlulukları serbest bir şekilde kullanmayı veya belirli bir miktar paraya sahip olmayı ifade etmektedir (Challaye, 1994, s.8). Finansal anlamda ele alındığında mülkiyet yapısı kavramının temelinde, sermaye sahipliğinin olduğunu söylemek mümkündür. İster kamusal sermayeli olsun, isterse özel veya yabancı sermayeli olsun, farklı mülkiyet yapısına sahip istisnasız bütün bankalar, rekabet ortamında varlıklarını sürdürebilmek için uzun vadeli finansal planlarında güvenli ve sürdürülebilir bir büyüme arzusundadırlar.

Küreselleşmenin getirdiği büyük ölçekli üretim ve ticaretin finansmanı için bankacılık sektörünün sürekli büyümesi beklenmektedir. Bankalar kullanımına aracılık ettiği kaynakların büyük ölçüde başkalarına ait olması, üstlendikleri risklerin özkaynaklarına göre daha büyük olması, yönettikleri fonların büyüklüğü ve finansal piyasalardaki etkinliklerinden dolayı yatırımcılar ve kamu otoritesi tarafından yakından izlenen kurumlardır. Dolayısıyla, banka performanslarının değişik yöntemler kullanılarak sürekli bir şekilde analiz edilmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, mevduat bankalarının mülkiyet yapılarına göre ayırarak büyüme oranları bakımından büyüme performanslarının incelenmesi ve farklı mülkiyet yapılarına sahip bankalar arasında büyüme açısından anlamlı bir fark bulunup bulunmadığının tespit edilmesidir. Literatürde yer alan diğer çalışmalardan farklı olarak bu çalışmada içsel büyüme oranı ve sürdürülebilir büyüme oranı ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Türkiye’de banka performansı ile ilgilenen çalışmalara dair literatür incelemesinde büyüme performanslarını banka grupları temelinde inceleyen çalışmaların oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla, bankaların mülkiyet yapısının büyüme performansı açısından incelenmesinin, ekonomi içerisinde faaliyet gösteren bütün paydaşlara bilgi sağlaması bakımından literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma içerik itibarıyla beş bölüme ayrılmıştır. Çalışma kapsamında öncelikle büyüme kavramı ve büyüme hesaplamalarında kullanılan oranlar hakkında bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise literatürde yer alan konuyla ilgili çalışmalar özetlenmiştir. Uygulama kısmı üçüncü bölümde yer almakta olup ilgili bölümde analizlerde kullanılan veri seti ve yöntem açıklanarak analizden elde edilen bulgular sunulmuştur. Son bölümde ise analiz sonuçlarına göre elde edilen bulgular yorumlanarak çeşitli değerlendirmeler yapılmıştır.

2. Literatür İncelemesi

Konuya ilişkin literatür incelendiğinde, bankacılık sektöründe yer alan bankaların mülkiyet yapılarına göre finansal performans açısından çeşitli yöntem ve analizlerle karşılaştırıldığı farklı çalışmaların yer aldığı görülmektedir. Söz konusu çalışmalarda banka grupları; finansal performans, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, likidite, karlılık, verimlilik, etkinlik veya çeşitli finansal oranlar açısından karşılaştırılmaktadır. Ancak, farklı banka gruplarının büyüme oranları bakımından karşılaştırıldığı bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Çalışma içeriğine benzerlik göstermesi açısından bankacılık sektöründe kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının çeşitli finansal performanslarının ölçüldüğü ve karşılaştırıldığı bir kısım çalışmalar aşağıda incelenmiştir.

Kamu, özel ve yabancı sermayeli bankaların etkinlik açısından karşılaştırıldığı öncü çalışmalardan olan Fries ve Taci (2004) çalışmalarında,

15 Doğu Avrupa ülkesindeki 289 bankanın 1994-2001 döneminde maliyet etkinliğini panel veri analizi kullanarak incelemişlerdir. Çalışma sonuçlarına göre yabancı bankaların bankacılık maliyetleri daha düşüktür. Özel bankalar kamu bankalarından daha etkindir. Önal ve Sevimeser (2006) çalışmalarında, Türkiye'deki bankaların 1980-2004 dönemine ait seçilmiş bilanço verileri kullanılarak veri zarflama analizi gerçekleştirmişlerdir. Çalışmanın ana bulgularına göre sektördeki yabancı bankalar en etkin grup olup, yabancı bankaları kamu bankaları takip etmekte ve özel bankalar listenin sonunda yer almaktadır. Ayrıca yerli ve yabancı sermayeli bankaların benzer trendler gösterdikleri, birbirlerinden etkilendikleri, ekonomik ve finansal koşullara benzer tepkiler verdikleri tespit edilmiştir. Kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının faaliyet oranları ve karlılık eğilimleri açısından karşılaştırıldığı Demirel ve diğerleri (2013) tarafından yapılan çalışmada ise bankaların faaliyet ve karlılık oranları 2002 Mart – 2012 Haziran dönemine ait üçer aylık verileri kullanılarak panel veri analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışma sonucunda kamu bankalarının karlılık ölçütü açısından oransal değerinin daha yüksek olduğuna ilişkin bulgulara rastlanmıştır. Buna karşın kamu bankalarının da diğer banka gruplarında olduğu gibi faaliyet oranları açısından verimli olduğu belirlenmiştir. Kamu, özel ve yabancı sermayeli bankaların verimlilik ve etkinlik açısından karşılaştırıldığı Acar ve diğerleri (2015) çalışmalarında ise, bankaların 2009-2013 dönemine ait finansal verileri veri zarflama analizi ile incelemişlerdir. Çalışmanın sonuçlarına göre, en etkin banka grubunun kamu bankaları olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Kamu bankalarını ise sırasıyla özel bankalar ve yabancı sermayeli bankalar izlemektedir.

Türkiye'deki yerli ve yabancı sermayeli bankaların sermaye yeterliliği, aktif kalitesi, likidite ve karlılık yapısına göre karşılaştırıldığı Aktaş ve Kargın (2007) çalışmasında 2003-2006 dönemine ait finansal verilerinden yararlanılarak hesaplanan oranlar t-testi ve Kruskall Wallis testi ile analiz edilmiştir. Uygulamanın sonuçlarına göre yerli ve yabancı sermayeli bankalar arasında sermaye yeterliliği ve likidite oranları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunurken aktif kalitesi ve karlılık oranları açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Konuyu özel ve yabancı sermayeli bankaların finansal performanslarına göre inceleyen Arslan ve Bora (2016) çalışmasında ise, 1990 – 2013 döneminde bankalara ait finansal veriler oran analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, özel sermayeli bankaların toplam mevduatın toplam pasiflere oranı açısından yabancı sermayeli bankalara göre daha yüksek bir orana sahip olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde, özel sermayeli bankaların aktiflere göre sektör içindeki payları yabancı sermayeli bankalardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının finansal performans açısından karşılaştırıldığı Bonin ve diğerleri (2002) çalışmalarında 6 ülkede (Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Hırvatistan Macaristan, Polonya ve Romanya) mülkiyet yapısının banka performansı üzerindeki etkilerini

incelemişlerdir. Çalışma kapsamında karlılığın ölçütleri olarak; aktif getiri oranı ve özkaynak getiri oranı ele alınmıştır. Çalışma sonuçlarına göre, karlılığın yabancı bankalarda en yüksek kamu bankalarında ise en düşük, olduğu belirlenmiştir. Özel bankalar ile kamu bankaları arasında ise verimlilik açısından önemli bir farklılık tespit edilememiştir. Kamu ve özel sermayeli mevduat bankalarının finansal performans açısından karşılaştırıldığı Berger ve diğerleri (2005) çalışmalarında, 1993-1999 döneminde Arjantin bankacılık sektöründe mülkiyet yapısının banka performansına etkisini araştırmışlardır. Çalışmada, banka performansı ölçümünde Net Kar/Toplam Özkaynaklar ve Toplam Maliyetler/Toplam Aktifler oranları kullanılmıştır. Kamu bankalarının karlılıkta özel bankalardan daha düşük performans gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Konuyu farklı bir ülke olan Kenya’da inceleyen Kiruri (2013) çalışmasında 2007-2011 döneminde faaliyet gösteren 43 bankanın verilerini kullanarak karlılık açısından bir karşılaştırma yapmıştır. Kamu sahipliğinin banka karlılığı üzerinde olumsuz etkisinin olduğu, yabancı mülkiyet ve yerli mülkiyetin ise banka karlılığı üzerinde olumlu etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Konuyu Umman’da inceleyen Mohamed (2015) çalışmasında, 2008-2013 yılları arasında faaliyet gösteren 16 bankaya ait verileri kullanarak bankaların mülkiyet yapısına göre performanslarında bir farklılık olup olmadığını test etmiştir. Bulgular, yabancı bankaların likidite ve sermaye yeterliliğinde daha iyi performansa sahip olduğunu ancak karlılık açısından özel sermayeli bankaların öne çıktığını göstermektedir.

Türkiye’de faaliyet gösteren kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının finansal performanslarının karşılaştırıldığı Bayramoğlu ve Gürsoy (2017) çalışmalarında, 2005-2015 dönemlerine ait verileri kullanarak Camels analizi gerçekleştirmişlerdir. Çalışmanın sonuçlarına göre; kamu bankalarının mali yapılarının güçlü olduğu, özel bankaların sermaye yeterliliği ve likidite bileşenleri açısından güçlü olduğu, yönetim kalitesi açısından zayıf bir performans sergiledikleri, yabancı sermayeli bankaların ise varlık kalitesi ve piyasa riskine duyarlılık bileşenleri açısından güçlü, yönetim kalitesi ve likidite açısından zayıf performans gösterdikleri tespit edilmiştir. Erdoğan (2018) çalışmasında ise, 2009-2016 yılları arasında Borsa İstanbul’da işlem gören 11 mevduat bankasının performansını Camels analizi ile incelemiştir. Analiz sonucuna göre, kamu sermayeli mevduat bankalarının sermaye yeterliliği, yönetim kalitesi, kârlılık ve piyasa riskine duyarlılık açısından, özel sermayeli mevduat bankaları aktif kalitesi açısından, yabancı sermayeli mevduat bankalarının ise likidite açısından daha iyi performans sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye’deki banka gruplarının finansal performans açısından incelendiği Çizgici Akyüz ve Emir (2018) çalışmalarında ise, toplam 22 mevduat bankasına ait 2003-2016 dönemi verileri kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve likidite bileşenlerinde yabancı sermayeli bankaların, karlılık ile yönetim kabiliyeti bileşenlerinde kamu bankalarının

ve piyasa riskine duyarlılık bileşeninde ise özel sermayeli bankaların yüksek performansı gösterdiği tespit edilmiştir.

Kamu ve özel sermayeli mevduat bankalarının finansal performans açısından karşılaştırıldığı Uçkun ve Girginer (2011) çalışmalarında, Türkiye'deki bankaların 2008 yılı değerlerine göre finansal performanslarını 14 farklı finansal oran bakımından karşılaştırmış ve kendi grupları içinde sıralamışlardır. Uygulama sonucunda kamu bankaları için kârlılıkla ilgili oranların; özel bankalar için ise aktif kalitesiyle ilgili oranların finansal performansta etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kamu ve özel sermayeli bankaların finansal performanslarının karşılaştırıldığı farklı bir çalışma olan Gülen (2015) çalışmasında, 2001 krizi öncesi ve sonrasını temsilen 1990-2000 ve 2002-2012 dönemlerine ait banka finansal verilerini Gri İlişkisel Analiz yöntemi ile incelemiştir. Analiz sonuçlarına göre, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilen bankalarda kriz öncesinde çöküş sürecinin başladığı sonucuna ulaşılmış olup kriz öncesi dönemde kamu bankalarının da beklenenden daha düşük performans sergilediği tespit edilmiştir. Kamu ve özel sermayeli bankaların karşılaştırıldığı farklı bir çalışma olan Oğuz (2016) çalışmasında, 2005-2013 döneminde Türkiye'deki bankalar; aktifler, krediler, mevduatlar, sermaye, özkaynaklar, kâr-zarar, şube ve personel sayısı verilerine göre incelemiştir. Analiz sonuçlarına göre, kamu bankalarının aktif büyüklükleri toplam bankacılık sistemi içinde azalırken, özel sermayeli bankaların paylarının arttığı belirlenmiştir. Ayrıca, kamu bankalarının ortalama personel maliyeti ve sermaye artış oranının özel sermayeli bankalardan daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Konunun Hindistan bankacılık sisteminde incelendiği Kumar ve Murty (2017) çalışmalarında, Hindistan'da faaliyet gösteren kamu ve özel sermayeli bankaları 2012-2016 dönemleri için Camels yöntemini kullanarak incelemişlerdir. Çalışmanın sonucunda, banka grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde kamu ve özel sermayeli bankaların finansal performanslarının karşılaştırıldığı Şahbaz (2020) çalışmasında ise, 2014-2018 döneminde kamu ve özel sermayeli mevduat bankalarının performansları Camels analizi kullanılarak incelenmiştir. Analiz sonucunda, kamu bankalarının performansı daha yüksek çıkmış ancak özel sermayeli mevduat bankalarının performanslarındaki dalgalanma daha az ve yıllar içinde birbirine yakın bir seyir izlemiştir. Özel sermayeli mevduat bankalarının, 2018 yılında yaşanan faiz ve döviz kurlarındaki dalgalanmalar karşısında daha sağlam bir yapıda oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

3. Veri ve Yöntem

Çalışma kapsamında Türkiye Bankalar Birliği (TBB) referans olarak alınarak, Türkiye'deki mevduat bankaları, mülkiyet yapısı bakımından üç ayrı grupta incelenmiştir. Söz konusu ayrıma göre; 3 kamusal sermayeli, 9 özel sermayeli ve 21 yabancı sermayeli olmak üzere toplam 33 bankanın finansal verileri analizlerde kullanılmıştır. Söz konusu bankaların büyüme

performansını ölçmek amacıyla büyüme performans göstergelerinden içsel, sürdürülebilir, aktif, özkaynak ve mevduat büyüme oranları seçilerek hesaplanmıştır. Analizde 2003-2017 dönemine ait çeyrek dönemlik verilerinden yararlanılmıştır. Dolayısıyla gözlem sayısı 60'dır.

Çalışmada kullanılan içsel ve sürdürülebilir büyüme oranları ROA aktif karlılığını (Net Kar / Toplam Aktifler), ROE özkaynak karlılığını (Net Kar / Özkaynak), b = elde tutma oranını (1 - temettü ödeme oranı) göstermek üzere aşağıdaki şekilde hesaplanmıştır. (Ercan ve Ban, 2010, s.56):

$$\text{İçsel Büyüme Oranı (İBO)} = \frac{\text{ROA} * b}{1 - (\text{ROA} * b)} \quad (1)$$

$$\text{Sürdürülebilir Büyüme Oranı (SBO)} = \frac{\text{ROE} * b}{1 - (\text{ROE} * b)} \quad (2)$$

Çalışmada kullanılan verilerin yıllar itibariyle büyüme oranı ise aşağıdaki şekilde hesaplanmıştır.

$$\text{S yılındaki büyüme oranı} = \frac{S_t - S_{(t-1)}}{S_{(t-1)}} \quad (3)$$

Büyüme oranları açısından banka grupları arasında fark olup olmadığının belirlenmesinde öncelikle parametrik testlerinin varsayımları incelenerek hangi yöntemin uygun olabileceği tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada kullanılan verilerin normal dağılım varsayımını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesinde Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri kullanılmıştır. Söz konusu testlerinden elde edilen sonuçlara göre çalışmada kullanılan değişkenlerin normallik varsayımını sağlamadıkları gözlemlenmiştir. Normal dağılımın olmadığı veya dağılımın şeklinin bilinmediği durumda, bağımsız örneklem t testine karşılık parametrik olmayan Mann-Whitney U testi geliştirilmiştir (Miller ve Miller, 2006). Mann-Whitney U testi, aralıksız ölçülen iki bağımsız grubun farklılıkların test edilmesinde kullanılmaktadır. T-testinin çeşitli nedenlerle yapılamadığı durumlarda, parametrik olmayan alternatifi olarak kullanılmaktadır. Mann-Whitney U testinde grupların medyanları karşılaştırılmaktadır. Sürekli değişkenler, iki grup içinde değerlerini sıralı hale dönüştürmektedir. Değerlerin asıl dağılımlarının yerine sıralı hale dönüştürülmüş gruplar test edilmektedir. Böylece, iki grup arasındaki sıralamanın farklı olup olmadığı tespit edilebilmektedir (Kalaycı, 2008, s.99).

Uygulamada kullanılan Mann Whitney U testi için aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

H_0 = Banka grupları arasında büyüme performansı bakımından anlamlı farklılık yoktur.

H_1 = Banka grupları arasında büyüme performansı bakımından anlamlı farklılık vardır.

Testlerin anlamlılık derecesi (p) 0,05'den küçük ise H_0 reddedilecek ve alternatif hipotez olan H_1 kabul edilecektir. Çalışmada, Mann Whitney U

testinde, banka grupları arasında büyüme performansı açısından anlamlı bir farklılaşma olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmanın sadece Türkiye'deki mevduat bankaları üzerine yapılmış olması, analizin 2003 yılından önceki dönemi kapsamaması, yalnızca tek bir yöntem ile analizlerin yapılmış olması çalışmanın kısıtlarını oluşturmaktadır. Türkiye'deki mevduat bankalarının banka grupları temelinde büyüme oranları açısından karşılaştırmalı olarak incelendiği öncü bir çalışma olması ise çalışmanın önemini artıran bir durum olarak söylenebilir.

4. Bulgular

Uygulamada öncelikle verilere ait temel istatistiksel değerlerinin açıklanması amacıyla deskriptif analizi gerçekleştirilmiştir. Banka gruplarının büyüme oranlarına ait tanımlayıcı istatistiksel verileri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Tanımlayıcı İstatistiksel Veriler

Büyüme Oranları		Kamu Bankaları	Özel Bankalar	Yabancı Sermayeli Bankalar
İçsel Büyüme Oranı	Ortalama	0,0072	0,0091	0,0089
	Minimum	-0,0233	0,0007	-0,0216
	Maksimum	0,0220	0,0224	0,0345
	Std. Sapma	0,0075	0,0057	0,0079
Sürdürülebilir Büyüme Oranı	Ortalama	0,0819	0,0811	0,0723
	Minimum	-0,2195	0,0057	-0,0955
	Maksimum	0,2891	0,2023	0,2380
	Std. Sapma	0,0847	0,0515	0,0552
Aktif Büyüme Oranı	Ortalama	0,0465	0,0396	0,0912
	Minimum	-0,0150	-0,2465	-0,0516
	Maksimum	0,1173	0,1409	0,7670
	Std. Sap.	0,0293	0,0516	0,1540
Özkaynak Büyüme Oranı	Ortalama	0,0482	0,0376	0,0805
	Minimum	-0,2656	-0,1915	-0,0832
	Maksimum	0,2374	0,1237	0,9475
	Std. Sapma	0,0764	0,0515	0,1581
Mevduat Büyüme Oranı	Ortalama	0,0364	0,0436	0,0942
	Minimum	-0,2431	-0,0312	-0,1537
	Maksimum	0,1162	0,1231	0,6903
	Std. Sapma	0,0507	0,0317	0,1629

Tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde, içsel büyüme ve sürdürülebilir büyüme oranları ortalaması bakımından banka grupları arasında önemli bir farklılığın olmadığı; aktif büyüme, özkaynak büyüme ve mevduatlardaki büyüme oranlarında ise yabancı sermayeli bankaların ortalamasının

Kamusal, Özel ve Yabancı Sermayeli Bankalarda Büyüme Oranlarının Karşılaştırmalı Analizi

kamusal ve özel sermayeli mevduat bankalarının ortalamalarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak banka grupları arasında önemli bir farklılığın olup olmadığı yapılacak istatistiksel analiz sonucunda ortaya çıkacaktır.

Çalışmada kullanılan verilerin normal dağılım varsayımını sağlayıp sağlayamadığının belirlenmesi amacıyla yapılan Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testlerine ait sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Normallik Testi Sonuçları

		Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
		İst.	df	p	İst.	df	p
İçsel Büyüme Oranı	Kamu Bankaları	0,120	60	0,031	0,933	60	0,003
	Özel Bankalar	0,116	60	0,043	0,957	60	0,034
	Yabancı Sermayeli Bankalar	0,092	60	0,200*	0,958	60	0,038
Sürdürülebilir Büyüme Oranı	Kamu Bankaları	0,114	60	0,049	0,960	60	0,048
	Özel Bankalar	0,132	60	0,011	0,954	60	0,024
	Yabancı Sermayeli Bankalar	0,097	60	0,200*	0,967	60	0,099
Aktif Büyüme Oranı	Kamu Bankaları	0,076	60	0,200*	0,987	60	0,778
	Özel Bankalar	0,170	60	0,000	0,772	60	0,000
	Yabancı Sermayeli Bankalar	0,309	60	0,000	0,573	60	0,000
Özkaynak Büyüme Oranı	Kamu Bankaları	0,173	60	0,000	0,874	60	0,000
	Özel Bankalar	0,154	60	0,001	0,884	60	0,000
	Yabancı Sermayeli Bankalar	0,366	60	0,000	0,484	60	0,000
Mevduat Büyüme Oranı	Kamu Bankaları	0,156	60	0,001	0,788	60	0,000
	Özel Bankalar	0,063	60	0,200*	0,992	60	0,963
	Yabancı Sermayeli Bankalar	0,285	60	0,000	0,695	60	0,000

* $p>0,05$

Tablo 2’de yer alan Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testlerinden elde edilen sonuçlara göre çalışmada kullanılan değişkenlerin normallik varsayımını sağlamadıkları gözlemlenmiştir. Normal dağılımın olmadığı veya dağılımın şeklinin bilinmediği durumda bağımsız örneklem t testine karşılık parametrik olmayan Mann-Whitney U testi uygulanmaktadır.

Mevduat bankalarının banka grupları temelinde büyüme oranları açısından 0,05 anlamlılık düzeyinde karşılaştırıldığı Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3: Bağımsız Örneklem Mann-Whitney U Test Sonuçları

	Kamu Bankaları - Özel Bankalar	Kamu Bankaları - Yabancı Sermayeli Bankalar	Özel Bankalar - Yabancı Sermayeli Bankalar
İçsel Büyüme Oranı	0,319	0,200	0,773
Sürdürülebilir Büyüme Oranı	0,717	0,492	0,745
Aktif Büyüme Oranı	0,532	0,525	0,304
Özkaynak Büyüme Oranı	0,143	0,361	0,585
Mevduat Büyüme Oranı	0,625	0,275	0,564

Uygulanan Mann-Whitney U testinde değer 0,05’den büyük olması, grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı anlamına gelmektedir. Tablo incelendiğinde; içsel, sürdürülebilir, aktif, özkaynak ve mevduat büyüme oranlarında söz konusu değer 0,05 değerinden büyük olduğu görülmektedir. Mann-Whitney U testi sonuçları ve deskriptif analiz tablosu birlikte incelendiğinde; banka grupları arasında büyüme oranlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanamamıştır.

5. Sonuç

İşletme değerinin maksimum seviyeye ulaştırılmasını amaçlayan bankaların önemli ekonomik amaçlarından biri de büyümedir. Bankalar da diğer işletmeler gibi varlıklarını sürdürebilmek ve riskleri azaltmak için büyüme hızlarını arttırmaya çalışmaktadırlar. İşletmeler için yüksek bir büyüme oranının daha iyi olacağı düşüncesinin genel anlamda iyi bir durum olarak algılanmasına rağmen kontrol edilemeyen bir büyüme oranı, maliyetleri yükseltmekte ve borç yükünü artırmaktadır. Söz konusu durum, işletmenin

hisse senetlerinin fiyatını olumsuz etkileyerek işletme değerini düşüren bir durum olabilmektedir.

Bu çalışmada Türk bankacılık sektöründe yer alan kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının büyüme oranları bakımından performanslarının incelenmesi ve aralarında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının 2003-2017 yılları arasındaki çeyrek dönemlik verileri kullanılarak içsel, sürdürülebilir, aktif, özkaynak ve mevduat büyüme oranları Mann-Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır.

Analizlerden elde edilen bulgulara göre büyüme oranları açısından kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifadeyle, Türk bankacılık sisteminde faaliyet gösteren mevduat bankalarında analizlere konu büyüme performanslarının benzer olduğu söylenebilir. Buna göre kamu bankaları, özel bankalar ve yabancı sermayeli bankalar benzer büyüme süreçlerine sahiptirler. Ulaşılan bu sonuç rekabet açısından da değerlendirilebilir. Birbirlerinden farklı büyüme sergileyemeyen bankaların büyüme açısından oldukça rekabetçi bir zeminde olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Genel olarak literatürde karlılık, büyüme ve süreklilik gibi temel ekonomik amaçlara odaklanan özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının büyüme performanslarının kamu bankalarından daha üstün olması beklenilmektedir. Bu bağlamda ekonomik gelişmeye öncülük etmek, güçlü bir bankacılık sisteminin oluşmasını sağlamak ve piyasa mekanizmasındaki aksaklıkları gidermek gibi temel amaçlar taşıyan kamu bankalarının büyüme performansı açısından özel ve yabancı sermayeli bankaların gerisinde kalmaması olumlu bir durum olarak yorumlanmıştır.

Rekabetçi bir ortamda iyi işleyen bir bankacılık ve finans sisteminin varlığı ekonomik kalkınma ve finansal istikrar için bir önkoşul oluşturmaktadır. Finansal sistemin temel yapı taşlarından olan bankalarının büyüme performanslarının güçlü olması, ulusal ekonomi ve finansal sistemi olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Çalışma sonuçları, kamu ve özel ve yabancı sermayeli bankalar arasında istatistiksel olarak önemli bir farklılık tespit edilemeyen Kumar ve Murty (2017) çalışmalarına paralellik göstermektedir. Ayrıca, yerli ve yabancı sermayeli bankaların benzer trendler gösterdikleri, birbirlerinden etkilendikleri, ekonomik ve finansal koşullara benzer tepkiler verdikleri sonucuna ulaşan Önal ve Sevimeser (2006) çalışmalarıyla da örtüşmektedir.

Çalışmadan elde edilen bulgular sonucunda artan rekabet koşullarında bankalara, pazar volatilitelerini göz önünde bulundurarak daha fırsatçı büyüme stratejileri uygulamaları, büyüme davranışı konusunda risk almaları ve bu şekilde diğer bankalardan farklılaşmaları önerilebilir. Ayrıca,

Türk bankacılık sisteminde yer alan kamu, özel ve yabancı sermayeli bankalarda büyüme oranlarının karşılaştırıldığı mevcut çalışma, farklı finansal kurumlar, daha geniş dönemler ve farklı büyüme hesaplamalarının dikkate alındığı çalışmalarla geliştirilebilir. Bu ise yeni çalışmaların konusunu oluşturacaktır.

Kaynakça / Reference

Acar, M. F., Erkoç, T. E. ve Yılmaz, B. (2015), Türk Bankacılık Sektörü için Karşılaştırmalı Performans Analizi, Adnan Menderes Üniversitesi, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:2(2),1-11.

Aktaş, H. ve Kargın, M. (2007), Türk Bankacılık Sektöründeki Yabancı ve Ulusal Bankaların Finansal Oranlar Açısından Karşılaştırılması, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 14(2), 31-45.

Arslan, E. ve Bora, A. (2016), 1990 – 2013 Yılları Arasında Özel Sermayeli Bankalar ile Yabancı Sermayeli Bankaların Faaliyetlerinin Oran Analizi Yöntemiyle İncelenmesi, *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmaları Dergisi*, 1(1),23-46.

Bayramoğlu, M. F. ve Gürsoy, İ. (2017), Türkiye’de Faaliyet Gösteren Mevduat Bankalarının Bireysel ve Sektörel Risk Derecelendirmesi: Bir CAMELS Analizi Uygulaması. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 15 (1): 1-19.

Bonin, J., Hasan, I. ve Wachtel, P. (2002), Ownership Structure and Bank Performance in the Transition Economies of Central and Eastern Europe: A Preliminary Report, New York University Çalışma Tebliği.

Berger, Allen N., Clarke, George R. G., Cull, Robert, Klapper, Leorave Udell, Gregory F. (2005), Corporate Governance and Bank Performance: A Joint Analysis of the Static, Selection and Dynamic Effects of Domestic, Foreign and State Ownership, Including Domestic M&As, Foreign Acquisitions and Privatization. Conference on Bank Privatization, World Bank, Washington D.C.

Brealey, R. A., Stewart C.M. ve Alan J. M. (2007), İşletme Finansının Temelleri, Çevirenler: Ünal Bozkurt, Türkan Arıkan, Hatice Doğukanlı, Literatür Yayıncılık, İstanbul.

Challaye, F. (1994), *Mülkiyet Tarihi*, Çeviren: Arif Kızıntıoğlu, Düşünen Adam Yayınları, İstanbul.

Çizgici Akyüz, G, ve Emir, M. (2018), Türkiye'deki Mevduat Bankalarının Finansal Performans Değerlendirmesi: Camels Yaklaşımı. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi* , 8 (15) , 7-26 .

Demirel, E., Atakişi, A.ve Abacıoğlu, S. (2013), Bankacılık Faaliyet Oranlarının Panel Veri Analizi: Türkiye'deki Kamu, Özel ve Yabancı Sermayeli Bankaların Durumu,*Muhasebe Finansman Dergisi*, 101-112.

Drucker, P. (1998). *Fırtınalı Dönemlerde Yönetim*, Çeviren: B. Toksöz, İnkılap Yayınevi, İstanbul.

Erdoğan, S. (2018), Türk Bankacılık Sektörünün 2009-2016 Dönemi Camels Derecelendirme Sistemi ile Performans Analizi, Gaziosman Paşa Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Tokat.

Fries, S. ve Taci, A. (2005), Cost Efficiency of Banks in Transition: Evidence from 289 banks in 15 Post-Communist Countries, *Journal of Banking and Finance*, 29, 55-81.

Gülen, M. (2015), Bankacılık Sektöründe Kamu ve Özel Bankaların Finansal Performanslarının Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Hitit Üniversitesi, Çorum.

Higgins Robert C. (2012), *Analysis for Financial Management*, (10th international ed.) Singapore: McGraw-Hill.

Higgins, Robert C. (1977). How much growth can a firm afford?, *Financial Management*, 7-16.

İskenderoğlu, Ö. (2008). İşletmelerin Büyümesinde Büyüklüğün Etkisi: Türkiye İçin Bir İnceleme (Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı, Adana.

Kalaycı, Ş.(2008), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, Asil Yayıncılık. Ankara.

Kiruri, R. M. (2013), The Effects of Ownership Structure on Bank Profitability in Kenya. *European Journal of Management Sciences and Economics*, 1(2), 116-127.

Kumar, K. A.,ve Murty, A. V. N. (2017), Financial Performance Of Selected Public And Private Sector Banks Based On Camel Model With Reference To Indian Banking Sector. *International Journal in Management and Social Science*, 5 (4), 99-107.

Miller, I. ve Miller, M. (2006), *John Freund Matematiksel İstatistik*, Altıncı Baskıdan Çeviri. Ed.: Ümit Şenesen, İstanbul: Literatür Yayınevi, 551-552.

Mohamed, Z. (2015), The Impact of Foreign Ownership on Commercial Bank's Efficiency: A Case of Oman. *European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences*. 117-126.

Moschandreas, M. (2000), *Business Economics* (2nd Edition), London: London Business Press.

Oğuz, A. B. (2016), Türkiye Kamu, Özel Sermayeli Mevduat ve Katılım Bankalarının 2005-2013 Arasındaki Bazı Bilanço Kalemlerinin Karşılaştırılması, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12(29), 225-241.

Önal, Y. B. ve Sevimeser, N. C. (2006), Yabancı Banka Girişlerinin Türk Bankacılık Sistemine Etkileri: Yerli ve Yabancı Bankaların Etkinlik Analizi, *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 295-312.

Şahbaz, Ö. F. (2020), Türkiye'deki Özel ve Kamu Sermayeli Mevduat Bankalarının Camels Yaklaşımı ile Performans Analizi, Kocaeli Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.

Şahin, A. ve Ergün, B. (2018), Finansal Sürdürülebilir Büyüme Oranı ve Finansal Oranlar: Borsa İstanbul İmalat Sanayi Üzerinde Bir Araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 172-197.

Uçkun, N. ve Girginer N. (2011), Türkiye'deki Kamu Ve Özel Bankaların Performanslarının Gri İlişki Analizi İle İncelenmesi, *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, (21), 46-66.

